

Catalijn Claes

Waakvlam *Roman*
van de hoop

Catalijn Claes

*Waakvlam van
de hoop*

Uitgeverij Zomer & Keuning

Voor Barend, in dankbare herinnering

ISBN 9789401808528
ISBN e-book 9789401908535
NUR 344

© 2017 Uitgeverij Zomer & Keuning
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

Omslagontwerp Liesbeth Thomas, t4design

www.zomerenkeuning.nl

Alle rechten voorbehouden

Zondagochtend. Dominee Sander Zegers schiet in zijn jas. Eindelijk een weekend vrij na een drukbezette maand, en vandaag neemt dominee Schenkels voor hem waar, een zeer goed prediker en geliefd bij velen. Zelfs hij kan nog wat van de man leren.

Plots schuift het beeld van oud-diaken Kroon door zijn geest. Kroon, die na de vergadering van vorige week naar hem toe kwam. Hij zag de bezorgde trek op diens gezicht en vroeg: 'Is er iets, Kroon, ben je niet tevreden over deze avond?'

Wiebe Kroon schudde zijn hoofd: 'Nee dominee, dat is het niet. U met uw nietsontziende ijver, volgens mij bent u aan een vrije dag toe.'

'En dat kom jij me vertellen.'

Wiebe Kroon, als door gedachten bevangen, ging er niet direct op in. Hij schudde zijn hoofd en zei: 'Als het gepermitteerd is, dominee. Je bent jezelf niet de laatste tijd.'

'Ik?' Verwonderd keek hij naar de oude man, die hem vriendelijk en bezorgd aankeek, en dacht daarbij aan Maaïke, die een paar weken terug na de dienst tegen hem zei – en haar oordeel was niet mis te verstaan: 'Je preekt niet meer als voorheen, Sander, je hart is er niet bij.'

Verward door haar onverhoedse aanval had hij, zoals nu tegen Kroon, geen woord kunnen zeggen. Naast hem voortlopend en daarbij leunend op haar wandelstok, babbelde Maaïke verder: 'Je preekt omdat je nu eenmaal predikant bent, maar het zijn woorden zonder inhoud of betekenis. Da's niet goed, Sander.'

De woorden kwamen aan en prompt schoot hij in de verdediging: 'Klets, al wat je zegt! Preken is mijn leven, trachten in het geestelijke dichterbij te komen tot anderen.'

Maaïke zei: 'Wat zal je daar aan jokken? Vroeger ja, nu niet meer.'

Toch enigszins van zijn stuk gebracht, vroeg hij: ‘En wat is het verschil? Probeer me dat eens uit te leggen.’

Maaïke antwoordde: ‘Toen legde je je hart en ziel in de preek, maar nu zijn het woorden zonder inhoud, zonder warmte, zonder liefde, en even koud als zinloos. En neem me het niet kwalijk dat ik zo tegen je praat, maar ik ben een oude vrouw, over de tachtig, dan heeft het leven geen geheimen meer voor je, en heb je ontstellend veel geleerd om achter de dingen te kijken. En als je zo doorgaat, is het als geklets in de ruimte en gaat het met dominee Sander Zegers bergafwaarts.’

Driftig, omdat ze wel degelijk de vinger op de zere plek legde en de waarheid in haar woorden op hem drukte als lood, stooft hij op: ‘Bijna zou ik zeggen: je bent een “ouwe teut”, je raaskalt maar wat.’

Maar tegelijkertijd sloeg hij zijn ogen neer voor haar ernstige blik, en hij hoorde haar zeggen: ‘Oud? Dat hoeft je me niet te vertellen, en als je tachtig bent, zijn de jaren geteld, en al wat daarna komt is toegift. Maar jij, jongen, hebt nog een heel leven voor je. Preek alleen als je voelt dat je preken moet en je hart erbij is. Alle andere woorden, hoe mooi ook gezegd, zijn als een valse getuigenis. De bitterheid ligt in je hart, Sander Zegers, althans dat denk je. En je vader had er zijn eigen gedachten over. Hoe vaak ik niet aan die man terugdenk...’

‘Ik...’ begon hij, maar tegelijk doorkruiste het beeld van zijn vader zijn denken. Vader en hij, ze hebben langs elkaar geleefd, niet met elkaar. Zowel in denken, als in doen en laten.

Toch heeft de plotselinge dood van zijn vader hem diep geschokt. Vader werd tijdens het pierensteken op het wad door het opkomend tij overvallen en verdronk, en tot op de dag van vandaag heeft Sander daar zijn twijfels over. Vader was een doorgewinterde pierensteker, die het wad en het opkomend en afnemend tij kende als zijn broekzak.

En plots begreep hij dat zijn eigen leven met dat voorbij

leven verweven was, en dat hij alleen gelaten op een keerpunt van zijn leven stond. Maar wat dan... wat? En staand aan het graf van zijn vader overspoelden hem de gedachten. Zijn ouders dood, hij kind-af, en eindelijk los van het geslacht Zegers. Een rauwdouwersgeslacht van pierenstekers, waarvan zijn vader een van de ergsten was. Een die van de vrouwtjes hield, niet in het glas spuwde en af en toe een link naar een mooie meid. Maar zijn vader was ook iemand die zonder aarzeling als vrijwillige opstapper met de reddingsboot meeging, en tijdens een redding langsij de kolkende zee indook en een overboord geslagen bemanningslid van een wisse dood redde.

En met die herinnering in zijn achterhoofd stelde Sander zich de vraag. Hoe was hij als zoon voor zijn vader geweest? Had hij ooit gedacht het pantser van cynisch sarcasme van zijn vader te doorbreken? Nee, dat was nooit in hem opgekomen. Kom nou, hij wist wel beter, zijn vader liet hem koud, liep hem voorbij. Maar de laatste tijd waren er momenten dat hij heel anders over zijn vader dacht. Douwe Zegers had in zijn duivels karakter ook een trekje van edelmoedigheid gekend. Zich plots weer bewust van Maaikes aanwezigheid, zei hij: 'Ik betrap me de laatste tijd erop dat er dagen zijn dat ik meer aan mijn vader denk dan aan mijn moeder. Hoe zou dat toch komen, Maaike? Jij en ik weten: zo'n makkelijk heerschap was hij niet.'

Zwaar leunend op haar wandelstok keek ze naar hem op en zei toen zacht: 'Als de herinnering milder wordt slijt aardse wrok, m'n jongen.'

'Ja,' antwoordde hij moeizaam, en opeens zag hij hem weer lopen op het wad, het wad waar zijn vader in een diepe watergeul was verdronken. Vader, die zo goed kon zwemmen. En een donker verdriet welde in hem op, want nu wist hij: wat Jolien betrof, kreeg zijn vader gelijk.

'Het ligt niet alleen aan je vrouw,' hoorde hij Maaike zeggen,

alsof ze zijn gedachten kon raden. ‘Het ligt aan jullie beiden. Wederzijds is er geen respect, geen saamhorigheid, waardoor jullie huwelijk verzandt.’

Was het waar wat Maaïke zei? Was het waar wat zijn vader over Jolien had beweerd? Jolien, die als het ware door het leven danste en sterk sociaal meeleefde met anderen. Jolien, die hem als een wonder overkwam, en hij had op slag geweten dat zij de vrouw voor hem was. Alleen met haar wilde hij trouwen, en hij is met haar getrouwd, en al zijn warme liefde heeft hij aan haar gegeven, waar ze stoïcijns onder bleef. Tot het eindelijk tot hem doordrong: ze is een koele, frigide vrouw, waardoor onze karakters niet bij elkaar passen. Want wat de een gewoon vindt, komt op de ander over als onzin.

Met die gedachten in zijn achterhoofd viel hij bezeerd tegen Maaïke uit: ‘Als ik je zo hoor leg je al de fouten bij mij?’

‘God bewaar me, nee,’ schrok Maaïke. ‘Zo mag je niet denken. Ik hou van Jolien, maar jij ligt me na aan mijn hart. Daarom vind ik het verzanden van jullie huwelijk zo vreselijk. Ik, o... lieve God, mijn jongen, begrijp me toch.’

Ze legde haar hand op zijn arm en van onder haar nieuwe hoedje keek ze naar hem op. Een oud, gerimpeld gelaat, rood dooraderde blauwe koontjes, de ogen dof achter de dikke brillenglazen. Een adertje kronkelde bij haar slaap en het eens zo mooie rossig blonde haar plukte nu hier en daar onder het grijze hoedje uit. Maar ook een lief gezicht, zacht en goed.

Maaïke is de laatste vrouw van zijn vader geweest, al is ze nooit voor de wet met hem getrouwd. Maar samen hebben ze zijn vader gekend en door de jaren heen lief en leed gedeeld, al is het lang geleden. En hij voelde een pijnlijke steek vanbinnen toen hij haar hoorde zeggen: ‘Je weet toch dat ik alles zou willen geven om je te helpen?’

Hij streelde haar wang en voelde de rimpels onder zijn vingertoppen. Hij boog zich naar haar toe, kuste haar op de wang, proefde de zilte smaak van een stil afgegleden traan en zei: ‘Je

bent als een moeder voor me geweest. Eerst Monneke, toen jij, maar tussen Monneke en mij lag geen enkel verschil. Met jou lag het anders, met je ruime begrip voor alles en iedereen en je volop medeleven met anderen. En ik geloof dat jij degene bent geweest die de goede eigenschappen in mij tot leven wekte.’

Maar Maaïke was het daar niet mee eens. Ze schudde heftig met haar hoofd, zodat haar hoedje links over een oor zakte en zei: ‘Nonsens, het goed en kwaad zit in ons allen, en hoe we ermee omgaan is aan ons. Maar qua karakter ben je meer je moeder dan je vader.’

‘Ja,’ antwoordde hij met het beeld van zijn moeder voor ogen. ‘En ik heb meer van haar gehouden dan van mijn vader. Lange tijd was ik bang voor hem. Later niet meer, maar toch zijn we elkaar nooit nader gekomen. En nu, na jaren, betrap ik me erop dat ik meer denk aan de man die ik eens verafschuwde, dan aan de vrouw waar ik zielsveel van hield. Dat maakt het allemaal nog moeilijker, en soms worstel ik met het gevoel dat ik alles verkeerd heb ingezien en verkeerd heb beoordeeld... mijn vader, mijn moeder en Jolien.’

‘Dominee.’ Wiebe Kroon stoort hem in zijn gepeins, en geeft Sander het gevoel of hij uit een droom ontwaakt. ‘De tweeëntwintigste van deze maand hebben we een dienst van Schrift en Tafel.’

‘Ja,’ zegt hij. ‘Da’s over veertien dagen.’

Kroon zegt: ‘De tijd gaat snel, dominee. Zo hebben we het gehad, en zo staat het weer voor de deur. Enfin, dit weekend heeft u vrijaf, kunt u er samen met de vrouw op uit. Een beste vrouw, een lieve vrouw. Is het gepermitteerd dat ik als ouwe kerel dat tegen u zeg? Die haar kennen lopen hoog met d’r.’ En prompt begint hij een lofrede op de mooie, charmante domineesvrouw, ze is de goedheid zelve en altijd een welwillend oor voor iedereen.

Glimlachend kijkt Sander naar de oude man, zo trouw in zijn geloof en medemens. Kon hij zijn vrouw maar zien zoals

Kroon haar ziet. En een ieder heeft zijn dromen naast zijn leven, maar hij is die droom allang kwijt. Hij zucht en zegt: 'Zeg, Kroon.'

'Ja, dominee?' Wiebe Kroon schrikt op uit zijn vurig relaas, kijkt hem aan en zegt: 'Wat wilt u zeggen?'

'Als ik jou zo hoor, is mijn vrouw op aarde al een heilige.'

Kroon krijgt een kleur, drukt in een reflex zijn stropdas wat dichter tegen zijn boord aan en stamelt verlegen: 'Dominee, dat is toch... ik eh, bedoel er niks mee. U weet toch... Gij zult niet begeren wat van uw naaste is. En ik ben zo'n ouwe kerel, en zij is zo'n bloei van een vrouw.'

Met een glimlach zegt Sander: 'Rein van hart en rein van geweten, zo is het toch, hè Kroon?'

Kroon, opgelucht: 'Dan komt een mens een heel end, dominee.'

Inderdaad, flitst het door zijn denken, dan komt een mens een heel eind. Hij kijkt in de spiegel, plooit zijn das wat beter en worstelt met de vraag: hoe staat het met het geweten van dominee Zegers, hoe zuiver zijn gedachten?

Iedere dag weer twijfelt hij steeds meer aan Jolien en aan zichzelf. Hij buigt zich wat dichter naar zijn spiegelbeeld, zijn haar begint aan zijn slapen te grijzen, de rimpeltjes om zijn ogen worden dieper, als het zo doorgaat is hij op zijn veertigste al een oude kerel. Enfin, dan heeft hij nog vijf jaar tegoed.

Nu is hij vijfendertig, al tien jaar getrouwd en nog steeds geen vader. Jolien wil geen kinderen. Hij wel, gezonde kinderen van hem en haar, een jongen en twee meiden, die 's avonds als aanhalige katjes op je knieën kruipen en om een verhaaltje bedelen, en voor zijn zoon zou hij fluitjes uit het riet snijden en van een klomp een bootje maken met een zeiltje dat laveerde op de wind.

Maar tot nu toe zijn er geen kinderen op de pastorie, omdat Jolien ze niet wil. De seksuele daad ondergaat ze met walging. Ze vergelijkt het met 'twee stukken klevende kauwgom.'

Hierdoor bekoelt zijn verlangen naar haar op slag, en hij vraagt zich af wat hij eigenlijk voor haar betekent, want zij heeft nooit enige seksuele toenadering tot hem gezocht.

Laatst, toen hij, na maanden van 'vasten', vol verlangen weer toenadering tot haar zocht, keek ze hem aan of hij een idioot was en snauwde: 'Alweer?'

'Alweer?' herhaalde hij onthutst. 'Hoelang is het geleden? Vier, vijf maanden?' Hij trok haar naar zich toe, kuste haar en bedelde als het ware: 'Toe nou, Jolien.'

'Nee,' snauwde ze, en rukte zich los uit zijn armen. 'De gedachte alleen al maakt me kotsmisselijk.'

Hij, afgeschrikt door haar vastberaden houding, voelde zich op slag verslagen, en stamelde onthutst: 'Hoe kunnen andere vrouwen wel, en jij niet?'

Een schrill lachje: 'Hoe moet ik dat weten, ik ben die ander niet.'

Hij, verbaasd: 'Voel je nooit verlangen?'

Zij, resoluut: 'Nee, nooit. Maar hoe moet ik het je uitleggen zodat je het begrijpt?'

Hij, verwonderd: 'Je bent toch mens? Een vrouw? En vrouwen hebben toch ook hun gevoelens?'

Zij, bits: 'Hoe kan ik dat weten? Ja, wat mezelf betreft. En het is nu eenmaal zo.'

Hij, nog steeds verwonderd: 'Dus in dat opzicht heb je nooit een man willen kennen.'

Zij: 'Zo zou je het kunnen noemen... En zullen we nu gaan slapen?'

'Nee,' snauwde hij, en er trilde boosheid in zijn stem. Begreep ze wel wat ze hem aandeed, en dat hij ondanks alles nog steeds van haar hield, altijd en alleen van haar? Nors zei hij: 'Als het is zoals jij zegt, waarom ben je dan met mij getrouwd?'

Zij: 'Da's een goeie vraag, waarom ik met jou ben getrouwd. Maar jij of een ander, het maakt geen verschil.'

De komst van een vreemdelinge brengt dominee Sander Zegers uit balans

Dominee Sander Zegers heeft een veilig en vertrouwd, maar passieloos huwelijk. Wanneer een nieuwe dorpsbewoonster hem vraagt of hij haar wil dopen, brengt dit hem in verwarring. Deze Magda-Tine, een vrouw die door de andere dorpingen met de nek wordt aangekeken vanwege haar losbandige levensstijl, maakt allerlei gevoelens en vragen bij Sander los. Naarmate de tijd verstrijkt en Magda-Tine zelfs bij Sander in huis komt werken, groeien zij steeds meer naar elkaar toe. Maar de relatie komt uit en Sander komt in conflict met zichzelf, zijn overtuigingen en zijn geloof.

Catalijn Claes is een van de bekendste streekromanauteurs van Nederland. Sinds de jaren zestig heeft ze meer dan vijftig boeken geschreven. Haar verhalen zijn doordrongen van menselijkheid en komen recht uit het hart.

Z&K

ISBN 978 94 0190 852 8 NUR 344

9 789401 908528

www.zomerenkeuning.nl